

Метелик, який не хотів відлітати

Голос у слухавці був старечий, деренчливий. Геть вицвілий, вивітрений часом голос.

- Пане... Не знаю, як вас називати...

- Можна й не називати. Кажіть, - приохочував я.

- Ви пишете, правда?

- Пописую щось.

- А я малюю. Все життя малюю. Щось удається, щось не дуже. Не буду хвалитися, най люди кажуть. На те в них очі. Ми, художники, промовляємо барвою... - слова його, як і голос, були теж безбарвні. Слова маляра. - Я вас упізнав на світлині в книжці... Ви вже інший на позір, але головне в рисах залишилося. Те, що художники вихоплюють одразу в обличчях, за що чіпляються оком. Розумієте?

- Розумію, - згодився я, хоча насправду не розумів, про що йдеться.

- Ні, я вас не малював... Але я малював старого. Того діда, що був тоді з вами. Там, на горі, під розложистим горіхом. Ви варили з яблук сироп.

- Мед. Яблучний мед.

- Може. Не знаю. Та я не про це. Про того старого... Хто він був?

- Хто? Я й досі цього не знаю.

- Як? Ви ж пишете про нього.

- Пишу, щоб зрозуміти. Але так доконечно й не збагнув, хто він був.

- Гм... Розумію. Я теж, чим довше живу, тим менше розумію деякі речі. І взагалі, деякі свої картини, котрі всі вважають найкращими, мені кортить затулити веретою, а блаженські етюдики в декілька мазків готовий розглядати годинами. Аж очі сльозяться від напруження... Знаєте, той портрет фактично був першим. Доти я займався розписом, декором. А коли побачив того чоловіка, руки самі

засвербіли до роботи. До справжньої роботи... Я сидів збоку і спостерігав. Бачив, як він легко торкався до всього, як пером, як пензликом. І поглядом проникливих очей, здавалося, міг злагодити залізо. Хоча внутрішньо був твердий. Був якось у собі і в просторі водночас. Це важко пояснити. Є люди, які щось знають, і є люди, які знають *щось*. Це *щось* і відчувалося в ньому. Воно й притягувало. Коли я налаштував етюдник, йому на руку сів метелик. Гарний такий, барвистий. Старий уважно розглядав його. Борода майже торкалася метелика, але той не відлітав. Довго не відлітав. Доки дід легенько не дмухнув на нього. Я встиг накидати етюд, встиг схопити цю дивну мить зріднення людини й комахи... Тепер я готую виставку за кордоном. І там буде ця робота. Цікаво, як би ви назвали її?

- Хіба конче треба все якось називати?

- Такий порядок. Так вимагає виставком, аби кожна робота була паспортизована, мала назву.

- Тоді, - сказав я, - так і назвіть: "Метелик, який не хотів відлітати".

- А й насправду, що тут довго мудрувати? Слова й так не все пояснюють у зримому світі.

- Не тільки у світі, але і в книгах. *"Що менше слів, тим ліпша книга"*, - казав він.

- Хто? - запитав художник.

- Той дід із метеликом.

- Цікаво. Дуже цікаво... про книгу. А про малярство... про малярство нічого не говорив? Не пригадуєте?

- Щось пригадую. Якось ми спустилися з Обавського Каменя, і, коли вийшли з ялинника на простір, відкрилася нам пречудова панорама. Спад гори кипів жовтогарячим дроком, між травами золотими змійками звивалися пішники, громадилися стада сірих валунів. Камені були

як живі: здавалося - встануть і підуть. А на самому споді долини сліпуче яскріло дзеркальце озера. Мій супутник, той старий, витер спітніле чоло і сказав: *"Ну от, братику, ще одну прилюбну картину намалював нам Верховний Маляр"*. Так він тоді сказав. А ще говорив, що метеликів розмальовує Бог.

- Гарно казав. Із цим я згідний цілим своїм серцем... Не раз безсонної ночі думаєш: навіщо ти все це малював? Для чого дурив когось навіяними верескливими мальовидлами? А найперше - самого себе... Що принесеш на плечах, як хрест, і покладеш перед Ним на поріг?

- Перед ким?

- Перед тим Верховним Малярем. Перед ким же ще? - Голос його сікся ще глибшими тріщинами.

- Де буде виставка? - запитав я, щоб перебити сумну нуту.

- Спочатку в Братиславі. Потім, кажуть, ще кудись повезуть по Європах... Для вас я зробив фотокопію. Тепер така техніка, що навіть волосинки від пензля передає, як справдешні. Радо перешлю вам, куди скажете.

Я подякував і назвав адресу, хоча копій не люблю. Ніяких.

Чоловік на тому кінці дроту довго і важко мовчав. Нарешті зібрався на слово:

- Тоді, коли я малював, метелик непорушно сидів на його руді. Аж поки я не докінчив, не відтворив пензлем розпис його крил. А тоді він злетів. Мені здалося, що старий щось йому шепнув. Usta за густими вусами ворухнулися - і метелик грайливо спурхнув з його руки. Як гадаєте, може таке бути?

- Може, - відповів я, і тої миті звук у слухавці обірвався.